

Vierde Internationale Olympiade op het gebied van de theoretische, mathematische en toegepaste taalkunde

Tartu, Estland, 1–6 augustus 2006

Individuele opgaven

Regels voor het beantwoorden van de opgaven

1. Schrijf de oplossing van elke opgave op een apart vel (of vellen) papier; je hoeft de vraag zelf niet over te schrijven. Zet om te beginnen het nummer van de opgave, het nummer van je plaats, en je achternaam op elk vel waarop je een oplossing schrijft. Alleen dan kunnen we de correcte verwerking jouw werk garanderen.
2. Je moet de door jou gegeven oplossing verantwoorden. Zelfs een volledig juist antwoord wordt lager gewaardeerd, indien het zonder enige uitleg is opgeschreven.

Opgave №1 (20 punten)

Bekijk de onderstaande zinnen in het Lakota¹ (in transcriptie) en hun vertaling in het Nederlands:

1. lakhota ki wičhakte	De indiaan doodde hen.
2. matho ki wakte	Ik doodde de beer.
3. lakhota ki mačo	De indiaan riep mij.
4. tuwa ničo he	Wie riep jou?
5. wičaša ki tuwa kte	De mens doodde iemand.
6. tuwa hi he	Wie kwam?
7. matho ki wičačo	Hij riep de beren.
8. yahi čha hi	Jij kwam, en hij kwam.
9. matho ki hipi na lakhota ki čhopi	De beren kwamen en riepen de indiaan.
10. yahi čha hokšila ki nikte	Jij kwam, en de jongen doodde jou.
11. lakhota ki wačo na hokšila ki wakte	Ik riep de indiaan en doodde de jongen.
12. hokšila ki wakte čha tuwa lakhota ki wičačo	Ik doodde de jongen, en iemand riep de indianen.
13. lakhota ki hipi čha mayačo	De indianen kwamen, en jij riep mij.

Opdracht 1. Vertaal in het Nederlands:

1. wahi čha lakhota ki matho ki wičačhopi
2. wičaša ki nikte na mačo
3. wičaša ki nikte čha mačo
4. nikte

Opdracht 2. Vertaal op alle mogelijke manieren in het Nederlands:

tuwa kte he

Opdracht 3. Vertaal in het Lakota:

1. De indianen doodden de jongen, en de beer kwam.
2. Jij kwam en doodde de indiaan.
3. Wie riep ik?
4. De mensen kwamen, en iemand doodde hen.

Noot. š, č, h, y, w, ą zijn specifieke klanken van het Lakota.

Pjotr Arkadijev

---

¹ Het Lakota (Dakota) behoort tot de familie van het Sioux. Het wordt door 6000 mensen gesproken in het Midden-Westen van de Verenigde Staten.

Opgave №2 (20 punten)

In het Catalaans² wordt het meervoud van zelfstandige naamwoorden gewoonlijk gevormd door middel van de uitgang **-s**. Indien het zelfstandig naamwoord echter eindigt op een van de letters **s**, **x** of **ç** gelden ingewikkelder regels.

Bekijk de volgende Catalaanse zelfstandige naamwoorden in enkelvoud en meervoud (in een vereenvoudigde spelling) en hun vertaling. In de tabel is een aantal vakken open gelaten.

Enkelvoud	Meervoud	Vertaling
el apèndix	els apèndixs	twijg
el bastaix		bagagedrager
el troleibús		trolleybus
el cactus	els cactus	cactus
la càries	les càries	cariës
	les clos	weide
el contumaç	els contumaços	opstandeling
la faç	les façs	gezicht
el flux	els fluxos	stroom
el gimnàs	els gimnasos	sporthal
la hèlix	les hèlixs	schroef
el índex	els índexs	index
el iris		regenboog
el llaç		lus
el ònix		onyx
el pàncrees	els pàncrees	alvleesklier
el pedaç	els pedaços	brokstuk
la pelvis		bekken (anat.)
el permís	els permisos	toestemming
el pis		appartement
el	els sequaços	volgeling
la	les sequaçs	volgeling
el sufix	els sufixos	suffix
	els tastaolletes	rokkenjager
el teix	els teixos	taxus(boom)
la trencadís	les trencadís	scherf
el vas	els vasos	vaas
la xeix		(de letter) x

Opdracht 1. Vul de opengelaten vakken in. Leg je antwoord uit.

Opdracht 2. De tekens ` en ´ in sommige Catalaanse woorden geven de klemtoon aan. Bepaal, in welke gevallen deze tekens gezet worden.

Opdracht 3. Op welke lettergreep valt de klemtoon in die woorden, waarin de tekens ` en ´ ontbreken?

Boris Iomdin

² Het Catalaans is een Romaanse taal. Het wordt gesproken door ongeveer 8 miljoen mensen, voornamelijk in Spanje, maar ook in Frankrijk en Andorra.

Opgave №3 (20 punten)

Bekijk de onderstaande woorden in het Khmer³, geschreven in een bijzondere vorm van het traditionele Khmer alfabet (het zogeheten «ronde schrift»), en hun Nederlandse vertaling. Daarna volgt de Latijnse transcriptie van de woorden in willekeurige volgorde:

A ^ː Y	‘passie’	i ^ː F	‘kunnen’
i ^ː Ä	‘aan de borst zuigen’	F ^ː Ä	‘wachten’
W ^ː Y	‘delta’	W ^ː Ä	‘in de bek houden’
T ^ː Ä	‘leiden’	i ^ː ÄE	‘aan het spit braden’
E ^ː Ä	‘onduidelijk’	W ^ː ÄE	‘de weg versperren’
E ^ː A	‘omdraaien’	Y ^ː T	‘hebben’
F ^ː ÄE	‘bewerken’		

poɔm, a:c, poɔm, ɲoɔm, sam, peɲ, aɲ, caɲ, am, piɔm, ɲiɔk, ka:m, miɲ

Opdracht 1. Koppel elk woord aan de juiste transcriptie.

Opdracht 2. Schrijf de volgende woorden in Latijnse transcriptie:

A ^ː Ä	‘spaak’
A ^ː A	‘kraai’
E ^ː ÄE	‘lichtrood’
F ^ː Y	‘Čam’
T ^ː Y	‘naam’
Y ^ː Ä	‘sterk’

Noot. a, eɔ, oɔ zijn korte klinkers, a: en iɔ zijn lange klinkers, ɲ en c zijn specifieke medeklinkers van het Khmer; de Čam zijn een volk in Zuidoost-Azië.

Sergei Dmitrenko

³ Het Khmer is de officiële taal van het Koninkrijk Cambodja. Het wordt door ongeveer 9 miljoen mensen gesproken.

Opgave №4 (20 punten)

Bekijk de volgende uitdrukkingen in het zuidelijke (Bikin) dialect van het Udihe⁴ (in Latijnse transcriptie) en hun vertaling:

b'ata zä:ɲini	het geld van de jongen
si bogdoloji	jouw schouder
ja: xabani	de uier van de koe
su zä:ɲiu	jullie geld
dili tekpuni	de huid van het hoofd
si ja:ɲi:	jouw koe
bi mo:ɲi:	mijn boom
aziga bugdini	het been van het meisje
bi nakta diliɲi:	mijn hoofd van het everzwijn
nakta igini	de staart van het everzwijn
si b'atani: bogdoloni	de schouder van jouw zoon
tenku bugdini	de poot van de kruk
su ja: wo:ɲiu	jullie heup van de koe
bi wo:i	mijn heup

Opdracht 1. Vertaal in het Nederlands:

su b'atani zä:ɲini
si tenku bugdiɲi:
si tenkuni: bugdini

Opdracht 2. Vertaal in het Udihe:

de heup van de jongen
ons everzwijn
de boom van mijn dochter

Opdracht 3. Zijn de volgende zinnen volgens jou mogelijk in het Udihe?

bi xabai
su b'atani bugdiɲini
si igi

Zo ja, vertaal ze. Zo niet, leg uit, waarom niet.

Opdracht 4. Vertaal de volgende uitdrukkingen in het Nederlands en leg het verschil in betekenis tussen hen uit:

bi tekpui
bi tekpuɲi:

Noot. ɲ en ' zijn specifieke medeklinkers, en ä is een specifieke klinker van het Udihe. De dubbele punt geeft aan dat de voorafgaande klinker lang is.

Boris Iomdin

---

⁴ Het Udihe is een van de Toengoezisch-Mantsjoerische talen; het wordt gesproken door niet meer dan 100 mensen in het zuiden van Oost-Siberië.

Opgave №5 (20 punten)

Bekijk de volgende Nederlandse zinnen en hun vertaling in het Ngoni⁵. In werkelijkheid kan elke Nederlandse zin op meer dan een manier in het Ngoni worden vertaald; in de gegeven zinnen wordt steeds slechts een van de mogelijke varianten gebruikt.

1.	Kamau kocht een boerderij voor de vrouwen.	Kamau aguli vadala mgunda.
2.	De grootmoeders kochten een hak voor de kleinzoon.	Vabuya vaguli mjukulu ligela.
3.	De kleinzonen kochten bier voor de gast.	Vajukulu vamguli mgeni ugimbi.
4.	De grootmoeder kocht een mes voor Kamau.	Mbuya guli Kamau chipula.
5.	De gast kocht een geit voor de kleinzonen.	Mgeni avaguli mene vajukulu.
6.	De kleinzoon kocht een boerderij voor Zenda.	Mjukulu amguli mgunda Zenda.
7.	Zenda kocht een huis voor de grootmoeder.	Zenda amguli mbuya nyumba.
8.	De gasten kochten een mes voor de vrouw.	Vageni vamguli chipula mdala.
9.	Mwangi kocht een hak voor de gasten.	Mwangi avaguli vageni ligela.
10.	De vrouwen kochten een huis voor Mwangi.	Vadala guli Mwangi nyumba.

Opdracht. In elk van de Ngoni-zinnen (11a–c) en (12a–c) is een fout gemaakt. Vertaal de zinnen in het Nederlands, leg uit, welke fout er precies gemaakt is, en verbeter die dan. Geef voor elke zin vier juiste Ngoni-zinnen, die de gegeven situatie beschrijven.

11. (a) Mdala guli ugimbi Mwangi.
(b) Mdala mguli Mwangi ugimbi.
(c) Mdala aguli ugimbi Mwangi.
12. (a) Kamau vamguli vabuya mene.
(b) Kamau guli mene vabuya.
(c) Kamau vaguli vabuya mene.

Olga Fjodorova

Opgavencommissie:

Alexander Berdichevski (eindredactie), Svetlana Burlak, Ivan Derzhanski, Dmitri Gerasimov, Xenia Guiliarova, Stanislav Gurevich, Boris Iomdin, Axel Jagau, Elena Muravenko, Maria Rubinstein, Michiel de Vaan

Vertaling in het Nederlands:

Michiel de Vaan

Veel succes!

---

⁵ Het Ngoni is een van de talrijke talen in Tanzania, en wordt gesproken door ongeveer 200 duizend mensen.